

Ontmoet de Grote Nete

Sigmoplan
Vallei van de Grote Nete

JUNI 2012

© Vilda - Yves Adams

"In Geel, Laakdal, Westerlo, Herselt, Hulshout, Heist-op-den-Berg, Herenthout en Nijlen staat de volgende jaren een groots project op stapel. In het kader van het Sigmoplan voert de Vlaamse overheid hier de komende jaren werken uit. Het doel: de directe omgeving en de rest van Vlaanderen beter beschermen tegen overstromingen én tegelijk de unieke natuur langs de Grote Nete opwaarderen.

In deze nieuwsbrief maak je kennis met dit Sigmoplan. We tonen je welke projecten gepland zijn in jouw omgeving en wat er de komende maanden en jaren te gebeuren staat. In de loop van het project komen we geregeld naar je toe: met nieuwsbrieven, een projectwebsite, toelichtingen, informatieavonden ... Bij de grote mijlpalen in het project krijg je ook zelf de kans om de dossiers in te kijken, opmerkingen te geven en suggesties te doen.

Zo werken we samen aan een beter beschermde en adembemennende Vallei van de Grote Nete, waar het aangenaam wonen en leven is. Een blijvend geschenk voor onszelf, onze kinderen en kleinkinderen."

Noteer alvast de infomarkt van 25 juni, 27 juni en 2 juli in je agenda!
Praktische info vind je aan de achterkant van deze nieuwsbrief.

ir. Maarten Jans,
projectingenieur Waterwegen en Zeekanaal NV

ir. Koen Deheegher
projectleider Agentschap voor Natuur en Bos

Het Sigmoplan in jouw streek

© Wiltla - Yves Adams

Bij hevige regenval, in combinatie met verhoogde waterstanden ten gevolge van hoogtij, ondervinden de Vallei van de Grote Nete en de gebieden stroomafwaarts wateroverlast. Een betere bescherming tegen overstromingen is nodig. En dat is precies het uitgangspunt van het Sigmoplan, dat Vlaanderen beveiligd tegen overstromingen vanuit de Zeeschelde en haar zijrivieren. De kern van dit plan is dat gebieden geselecteerd worden waar de rivier wél mag overstromen. Zodat zo veel mogelijk gebieden waar gewoond en geleefd wordt, beter beschermd zijn. Die extra veiligheid gaat hand in hand met unieke natuur, waar iedereen met volle teugen van kan genieten.

Waarom is bescherming nodig?

Dat de Schelde en haar zijrivieren gevoelig zijn voor wateroverlast, heeft verschillende oorzaken. In de eerste plaats is er het effect van de getijden. Wanneer een noordwesterstorm samenvalt met een uitgesproken springtij, bereikt het water een ongeziene hoogte en kan de rivier overstromen. De Grote Nete, ligt als zijrivier van de Schelde een flink stuk landinwaarts. Hier laat deze getijdenwerking zich niet zo fors voelen. Door hoogwater afwaarts de Grote Nete, kan het water van de Grote Nete echter minder goed naar afwaarts stromen. De combinatie met afvoer van grote hoeveelheden regenwater uit de gebieden bovenstrooms kan hierdoor (lokaal) voor hoge waterstanden zorgen.

Wat is het Sigmoplan?

Het Sigmoplan is een slim project dat ons moet beschermen tegen overstromingen. Het steunt op twee principes. Een: langs de Schelde en haar zijrivieren worden de dijken verhoogd en verstevigd waar nodig. Twee: in het hele gebied komt

er een ketting van gebieden om het water te bergen. Deze overstromingsgebieden slaan het water tijdelijk en op een gecontroleerde manier op wanneer het hevig regent of wanneer een hogeloedgolf de Schelde binnenrolt. Rivieren hebben nu eenmaal ruimte nodig om te kunnen stromen en overstromen.

Het Sigmoplan is vandaag nodig, maar in de toekomst nog veel meer. Door de klimaatwijziging zal de neerslag immers almaar heviger worden, zullen er meer stormvloeden voorkomen en zal de zeespiegel nog stijgen. Meer gevaarlijk hoge waterstanden in de getijdenrivieren zijn dus een realiteit waar we ons maar beter goed op kunnen voorbereiden.

Meer dan veiligheid

Langs de Schelde en haar zijrivieren verdween door de jaren heen heel wat waardevolle natuur via menselijke ingrepen. In de projectgebieden van het Sigmoplan willen we die natuur opnieuw herstellen. Om er zelf van te genieten, maar ook omdat ze erg belangrijk is voor het

voortbestaan van vele plant- en diersoorten. Er komen ook wandelroutes, vogelkijkhutten en uitkijkpunten. Zo hebben de rivieren straks nog meer te bieden aan wandelaars en fietsers. Kortom, het Sigmoplan is veiligheid, natuur en recreatie in één. Het Sigmoplan houdt ook rekening met landbouwers die getroffen worden door de herinrichting van het gebied. In dialoog met hen wordt gezocht naar oplossingen om de landbouw zo leefbaar mogelijk te houden.

Hoelang zal dit alles duren?

Het Sigmoplan is een omvangrijk plan, met projectgebieden in een groot deel van Vlaanderen. De uitvoering verloopt gefaseerd. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het overstromingsgebied in Groot-Kruibeke, het grootste in Vlaanderen. De uitvoering van de eerste reeks projecten, opgestart omstreeks 2010, is nu volop in uitvoering, onder meer in de Kalkense Meersen langs de Schelde en in de Durmevallei. In Sigmaproject Vallei van de Grote Nete start de voorbereiding nu, terwijl de werken op het terrein ten laatste in 2015 zullen beginnen.

De projectgebieden van de Vallei van de Grote Nete

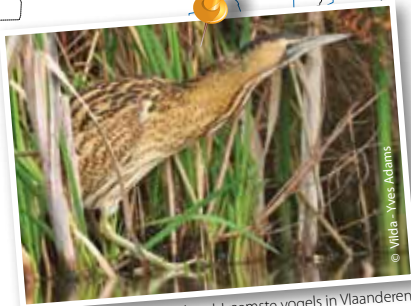
Het Sigmaproject in de Vallei van de Grote Nete is zowat 30 kilometer lang. Dit projectgebied wordt opgedeeld in drie deelgebieden. Zowel in het gebied stroomafwaarts – ‘tussen Hellebrug en Herenbossen’, op het grondgebied van Nijlen, Heist-op-den-Berg, Herenthout en Hulshout – als stroomopwaarts in ‘het Zammelsbroek’ (in de gemeenten Geel en Laakdal) ligt de focus op het herstel van de natuurlijke riviervallei. Tussen deze twee gebieden, in ‘Ter Borght - de Merode’ (in Westerlo en Herselt), worden langs de rivier gecontroleerde waterbuffergebieden aangelegd.

Winterbedding met wetland

Vroeger kon de Grote Nete bij hevige regenval grote delen van haar vallei probleemloos als winterbedding aanspreken. Het water dat de rivier zelf niet langer kon afvoeren, kon ze in deze open ruimte kwijt. Menselijke ingrepen, zoals indijking van de rivier en bebouwing in de vallei hebben echter flink gesnoeid in deze natuurlijke speelruimte van de Grote Nete. In de twee deelgebieden ‘tussen Hellebrug en Herenbossen’ en ‘het Zammelsbroek’ wordt daarom op welgekozen plaatsen de rivierdijk lokaal verlaagd, zodat het water opnieuw ruimte krijgt. Laaggelegen gebieden worden waar nodig met een plaatselijke dijk afgeschermd, zodat wegen en huizen niet overstroomd. Door deze dijkverlagingen komt de winterbedding regelmatig onder water te staan. Dit doet waardevolle natte natuur ontstaan in de vallei: wetland met moeras en brede rietkragen. Dat is helemaal naar de zin van zeldzame diersoorten, zoals de roerdomp.

Gecontroleerde waterbuffergebieden

In het middelste Sigmagebied, ‘Ter Borght - de Merode’, worden gecontroleerde waterbuffergebieden aangelegd. Dit zijn ingrepen om de waterberging in de vallei gecontroleerd te laten verlopen. Hun taak: bij hoge waterstand het water van de Grote Nete optimaal bufferen. Bij hevige regen stroomt het water van de Grote Nete het buffergebied binnen, via een lokaal verlaagde overloofdijk. Als het water vervolgens voldoende gedaald is in de Grote Nete, stroomt het vanuit de zijwaterlopen weer terug in de ri-

De roerdomp is een van de zeldzaamste vogels in Vlaanderen maar wordt een vaste bewoner van de Vallei van de Grote Nete.

vier. In de vallei van elke zijwaterloop wordt een dwarsdijk voorzien, die het water binnen het gecontroleerde waterbuffergebied houdt en aansluit op de Netedijk. Via lokale beschermingsdijken of het natuurlijke reliëf – dat langs de Grote Nete geleidelijk aan oploopt in de richting van het achterland – worden verder landinwaarts gelegen constructies beschermd.

En wat met de landbouw?

In ‘Ter Borght - de Merode’ blijft het huidige landbouwgebruik behouden. In de delen ‘tussen Hellebrug en Herenbossen’ en ‘het Zammelsbroek’ valt de permanente natte natuur echter moeilijker te verzoenen met intensieve landbouw. Het landbouweffectenrapport (LER) bracht de gevolgen voor de landbouw in kaart. Voor landbouwers die moeten wijken, of schade of verlies lijden, werkte de Vlaamse overheid een programma met compensaties uit. Op www.sigmaplan.be kun je hierover een brochure raadplegen.

Zullen we nog kunnen genieten van de vallei?

Zeker weten! Het Sigmaplan kan als kapstok dienen om de recreatieve mogelijkheden in de vallei verder uit te breiden of te verbeteren. Voor nieuwe wandel- en fietspaden kan ruimte worden voorzien, waardoor drukke verkeerswegen worden vermeden.

Wat staat je de komende jaren te wachten?

Vooraleer de inrichtingswerken op het terrein starten, is er nog heel wat werk aan de winkel. Allereerst wordt het inrichtingsplan opgemaakt. Dat gebeurt in overleg met alle betrokkenen – gemeentebesturen, natuurverenigingen, landbouworganisaties en -administraties, toeristische diensten, ruimtelijke ordening en erfgoed. In deze fase zit het Sigmaproject de Vallei van de Grote Nete momenteel (juni 2012).

Op basis van dit inrichtingsplan worden de milieueffecten van het project bestudeerd aan de hand van een milieueffectenrapport. De volgende stap is het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, dat de Vlaamse overheid opstelt om de bestemming van de projectgebieden te wijzigen. Voor de werkelijke inrichting van de gebieden start, zijn er nog stedenbouwkundige vergun-

ningen nodig. Ten slotte worden de inrichtingswerken uitgevoerd in opdracht van Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Al deze mijlpalen verlopen volgens formele, wettelijk vastgelegde procedures. Bij elke fase krijg je als omwonende, eigenaar of gebruiker via informatie- en inspraakmomenten de kans om op de plannen opmerkingen te geven en suggesties te formuleren.

Pas wanneer al deze tussenstappen doorlopen zijn, volgt het startschot voor de werken. Dit is ten laatste in 2015 voorzien. Dit alles is echter nodig om te komen tot een veilige en natuurlijke leefomgeving. Waar we niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst de vruchten van zullen plukken.

2012	2012-2013	2012-2014	2013-2015	2015 of eerder
Opmaak inrichtingsplan.				
	Opmaak project-MER.			
		Opmaak GRUP.		
			Technisch ontwerp en voorbereiding stedenbouwkundige vergunningen. Mogelijke uitvoering van de werken.	
				Uitvoering werken.

MER: milieueffectenrapport
GRUP: gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
SBV: stedenbouwkundige vergunning

Meer informatie over het Sigmaplan en het herstel van de Vallei van de Grote Nete vind je op www.sigmaplan.be

De infomarkt praktisch

Tijdens deze infomarkt word je uitgebreid geïnformeerd over het Sigmaplan. Met al je vragen kan je terecht bij de projectmedewerkers. De projectbrochure, waarin alle informatie wordt samengevat, kan altijd worden opgevraagd bij de communicatieverantwoordelijke van Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z). Carolien Peelaerts, carolien.peelaerts@wenz.be, tel. 03 224 67 19

Waar en wanneer?

- maandag 25 juni 2012 in de Parochiezaal Sint-Guibertus, Schoolstraat 28 in Itegem
- woensdag 27 juni 2012 in de Parochiezaal Zammel, Zammelseweg 201 in Geel
- maandag 2 juli 2012 in het Sportpark Joris Verhaegen, Industriepark 3 in Hulshout.

Contact

Met vragen kun je terecht bij:

Maarten Jans
projectingenieur
Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z)
tel. 03 224 67 11
maarten.jans@wenz.be

Koen Deheegher
projectingenieur
Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
tel. 03 224 62 59
koen.deheegher@lne.vlaanderen.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:

Waterwegen en Zeekanaal NV,
Afdeling Zeeschelde,
ir. Wim Dauwe,
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44,
2018 Antwerpen

Redactie & foto's:

Pantarein in een consortium met Tritel en Dens Communicatie, fotomateriaal Vilda
Uitgave juni 2012

www.sigmaplan.be